

NGUYỄN CÔNG HOAN

(1903 - 1977)

Tiểu sử

Nhà văn Nguyễn Công Hoan sinh ngày 6 tháng 3 năm 1903 (8 tháng 2 năm Quý Mão). tại làng Xuân Cầu, huyện Văn Giang, tỉnh Bắc Ninh, nay thuộc tỉnh Hưng Yên, mất 6-6-1977 tại Hà Nội

Nhà văn đã từng là Giám đốc Trường Văn hóa Lý Thường Kiệt, Chủ nhiệm tờ Quân nhân học báo, biên tập viên tờ Vệ quốc quân (báo Quân đội nhân dân ngày nay), Đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam. Khi thành lập Hội Nhà văn Việt Nam, ông được bầu làm Chủ tịch Hội, kiêm Chủ nhiệm Tuần báo Văn (tiền thân của báo Văn nghệ bây giờ). Ngày nay tên ông được đặt cho một đường phố Hà Nội.

Xuất thân làm nghề giáo, Nguyễn Công Hoan có dịp đi nhiều, chứng kiến nhiều cảnh sống của nhiều tầng lớp xã hội. Cuộc sống thôi thúc ông cầm bút viết về "những điều trông thấy mà đau đớn lòng". bắt đầu văn nghiệp của mình vào những năm hai mươi của thế kỷ này khi ở Việt Nam, văn học được viết bằng quốc ngữ đã khá phổ biến. Truyện ngắn đầu tiên "Quyết chí Phiêu lưu", ông viết năm 17 tuổi. Năm 20 tuổi xuất bản tập truyện ngắn "Kiếp Hồng Nhan" Những truyện ngắn đăng thường xuyên trong "Xã Hội Ba Đào Ký" và tiểu thuyết "Những cảnh khốn nạn" tập I, dày 218 trang in, xuất bản năm 1932, viết trong thời gian ông dạy học ở Lao Cai, đã báo hiệu con đường văn độc đáo của ông sau này đi tới trọn đời. Nhưng phải đến năm 1935 với tập truyện Kép Tư Bền Nguyễn Công Hoan trở thành nhà văn có danh tiếng trên văn đàn Việt Nam lúc bấy giờ. Năm 1938, Nguyễn Công Hoan cho xuất bản tiểu thuyết Bước đường cùng - một tác phẩm góp vào bức tranh chung về nông thôn Việt Nam trước Cách mạng

Tác phẩm

Ông để lại một di sản lớn hơn 200 truyện ngắn, gần 30 truyện dài và nhiều tiểu luận văn học có giá trị. Tổng số đầu sách của nhà văn đã được xuất bản (1977-1996): 33 cuốn (trong đó có cuốn gồm 4 tập)..

Giải thưởng

Ông được nhận Giải thưởng Hồ Chí Minh về Văn học-Nghệ thuật (đợt I, 1993)

Những tác phẩm văn học của Nguyễn Công Hoan được Giải thưởng Hồ Chí Minh (đợt I-1996) gồm Kép Tư Bền (truyện ngắn, 1935). Bước đường cùng (tiểu thuyết, 1938). Nông dân và địa chủ (truyện ngắn, 1955). Tranh tối tranh sáng (truyện dài, 1956), Người cặp rang hầm xay lúa ở ngục Côn Lôn 1930 (1960), Hồn canh hồn cư (truyện dài, 1961), Đời viết văn của tôi (hồi ký, 1971), và Tuyển tập truyện Nguyễn Công Hoan (3 tập).

Nhận Định

.. Nói đến Nguyễn Công Hoan trước hết là nói đến một bậc thầy truyện ngắn trong văn học Việt Nam hiện đại. Thể giới truyện ngắn Nguyễn Công Hoan đa dạng, phong phú như một "bách khoa thư", một "tân trù đời" mà đặc trưng là xã hội phong kiến của thực dân ở Việt Nam nửa đầu thế kỷ hai mươi. Truyện ngắn Nguyễn Công Hoan có nhiều nét gần với truyện cười dân gian, tiếp thu được truyền thống lạc quan của nhân dân muốn dùng tiếng cười như một "vũ khí của người mạnh" để tổng tiền cái lạc hậu, cái xấu xa vào dĩ vãng. Năm 1935 khi Kép Tư Bền xuất hiện đã làm cho phải "nghệ thuật vị nhân sinh" mà Hải Triều là người khởi

xướng, có đủ chứng cứ để đấu tranh với phái "nghệ thuật vì nghệ thuật". Truyện ngắn Nguyễn Công Hoan với đặc điểm của nó đã nâng cao khả năng nhận thức và khám phá các hiện tượng xã hội phức tạp. . Chúng ta có quyền tự hào về Nguyễn Công Hoan và coi ông là bậc thầy truyện ngắn.

.. Nguyễn Công Hoan là nhà văn có công khai phá, mở đường cho chủ nghĩa hiện thực trong văn học Việt Nam thời kỳ hiện đại. .. Nguyễn Công Hoan đã đột phá vào những thành trì, khuôn khổ của giáo huấn và tiếp nhận, tuân theo một chủ nghĩa khách quan lịch sử khi miêu tả hiện thực. Giới nghiên cứu văn học khi bàn đến sự hình thành chủ nghĩa hiện thực trong văn học Việt Nam đều nhất trí đánh giá cao vai trò, vị trí của Nguyễn Công Hoan, người có những tác phẩm được coi là "cổ điển" trong nền văn học hiện đại.

.. Nguyễn Công Hoan là người lao động nghệ thuật đích thực, là người sống giản dị, khiêm nhường với tất cả sự chân thành của mình. .. Nguyễn Công Hoan là tấm gương của một người đã trọn vẹn đời mình cống hiến cho sự nghiệp văn học, tấm gương của một người đã miệt mài lao động sáng tạo nghệ thuật hơn nửa thế kỷ. Nói đến Nguyễn Công Hoan là nói đến một nhà văn yêu nước, một ngòi bút chiến đấu vì lẽ phải bằng tiếng cười chính nghĩa và tài năng trong văn chương.

Bùi Việt Thắng